

ANTREPRENORIATUL SOCIAL ȘI ROLUL SĂU ÎN DEZVOLTAREA SOCIALĂ

Elisabeta Loredana ORHEI *

Abstract

Începând cu ianuarie 2007 România a pătruns în spațiul european ca membru cu drepturi depline al Uniunii Europene, un scop ce se dorea de mult atins. Aderarea a marcat atingerea unui nivel satisfăcător al dezvoltării economice și sociale, care să permită cetățenilor români să beneficieze de avantajele cetățeniei europene. Eforturile de a ajunge la nivelul dorit de dezvoltare s-au canalizat în mare măsură pe atingerea indicatorilor de performanță economică și realizarea unui cadru legislativ care să susțină aceste eforturi. În tot acest proces, dezvoltarea societății civile a fost trecută de multe ori cu vederea de către organismele centrale și locale de conducere ale României.

Guvernarea autoritară din perioada comunistă a concentrat puterea în mâinile unei singure persoane, ceea ce a diminuat inițiativa antreprenorială și responsabilitatea individuală. De la căderea regimului dictatorial, societatea civilă românească parcurge pașii spre maturizare foarte lent fiind privată de susținere, atât la nivel individual, cât și societal. În țările cu un nivel de dezvoltare ridicat, societatea civilă este cea care susține dezvoltarea, acoperă nevoile ce nu sunt adresate de entitățile economice sau guvernamentale și acționează pentru un trai mai bun al individului.

Antreprenoriatul social, activitate ce implică mecanisme economice pentru rezolvarea unor probleme sociale, este o formă contemporană de dezvoltare și susținere a societății civile. În România, conceptul este puțin cunoscut, iar legislația nu reglementează terminologia de antreprenorat social, pentru a permite întreprinderilor sociale să-și deruleze activitatea. Îmi propun ca prin această lucrare să prezint conceptul de antreprenorat social, beneficiile existenței întreprinderilor sociale, situația în România și efectele ce le-ar putea avea asupra creșterii economice și dezvoltării societății.

Cuvinte cheie: societate civilă, antreprenorat social, întreprindere socială, organizație non-guvernamentală, dezvoltare economică.

1. Antreprenoriatul, forța necesară progresului economic

Peter Drucker afirma: „Antreprenorul caută mereu schimbarea, îi răspunde și o explorează ca pe o oportunitate¹”.

Antreprenoriatul este procesul de a iniția o afacere ca urmare a identificării de oportunități. De cele mai multe ori, antreprenoriatul este dificil de inițiat, iar o mare parte din aceste inițiative demarate falimentează. Activitățile antreprenoriale sunt substanțial diferite, depinzând de tipul de organizație inițiată, iar antreprenoriatul în sine, poate lua diferite forme, de la proiecte individuale până la inițiative de proporții mari, care să creeze locuri de muncă. În efortul lor de a derula astfel de activități, viitorii antreprenori sunt susținuți în demersul lor de un număr mare de organizații - agenții guvernamentale, incubatoare de afaceri sau chiar organizații non-guvernamentale.

Antreprenoriatul are o contribuție semnificativă în cadrul societății și în procesul de dezvoltare, unele din beneficiile sale evidente fiind:

- *crearea de noi piețe* - datorită capacității creative și a resurselor de care beneficiază, antreprenorii pot veni în întâmpinarea unor nevoi noi, cu produse inovative
- *descoperirea de noi resurse* - antreprenorii sunt de cele mai multe nemulțumiți de materiale sau resurse tradiționale și caută să găsească alternative pentru a-și ușura activitate și pentru a-și îmbunătăți performanțele.

* Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Vest Timișoara, Specializarea Managementul Firmei

¹ Peter Druker – *Innovation and entrepreneurship, carte format electronic*

- *mobilizarea capitalului de resurse* - prin statutul de organizatori și coordonatori ai procesului de obținere al unui produs, antreprenorii sunt direct responsabili de buna alocare a capitalului și a resurselor umane. Combinarea eficientă a acestora le oferă avantaj competitiv.
- *introducea de noi tehnologii, industrii și produse* - inovatori și iubitori ai riscului, antreprenorii profită de orice ocazie pentru a transforma o oportunitate în profit.
- *crearea de locuri de muncă* - milioane de slujbe sunt create de către sectorul privat, aflându-se în topul categoriilor de angajatori.²

Antreprenorul reprezintă de cele mai multe ori forța necesară pentru a ajunge la progres economic, prin inovare, investire de resurse și dorința de progres prin exploatarea de noi oportunități. Antreprenorul în activitatea sa crează noi moduri de a defini problemele; el aduce inovație, creativitate, inițiativă, acțiune directă și valorificarea oportunităților.

2. Antreprenoriat social – instrument al schimbării sociale

Conceptul de antreprenoriat social este foarte cunoscut în SUA și țările vest europene și este caracterizat de către Gary McPherson, Director Executiv al Centrului Canadian pentru Antreprenoriat Social, drept **“combinarea esenței afacerilor cu cea a comunității, prin intermediul creativității individuale”**.³

2.1. Definirea și trăsăturile antreprenoriatului social

Antreprenoriatul social este activitatea unui antreprenor social, care derulează activități generatoare de profit pentru susținerea unor cauze sociale.

Noutatea conceptului constă în estomparea granițelor dintre sectorul business și cel social. Pe lângă organizații non-profit, antreprenoriatul social include activități care au ca scop obținerea de profit, cum ar fi bănci pentru dezvoltarea comunității și organizații ce îmbină elemente specifice sectorului business și non-profit (de exemplu adăposturi sociale care desfășoară contra cost activități de recalificare profesională și oferă locuri de muncă). Antreprenorii sociali creează valoare socială printr-un proces continuu de inovare și de valorificare de noi oportunități, punând pe primul loc beneficiul societății în detrimentul beneficiului propriu.

Pentru a sintetiza misiunea antreprenoriatului social și de ce devine vital pentru dezvoltarea societății și progresul economic prezintă o sinteză a beneficiilor pe care generează în comunitățile în care își desfășoară activitatea:

- **Creșterea numărului de persoane angajate.** Activitățile de antreprenoriat social creează slujbe și oportunități. În același timp, se creează oportunități de angajare sau training pentru categorii defavorizate sau devin în sine legătura între piața muncii și șomeri.
- **Inovație și crearea de noi bunuri și servicii pentru nevoi sociale care nu sunt adresate de societate.** Ca și în cazul antreprenoriatului, întreprinderile sociale aplică și dezvoltă inovația pentru a realiza dezvoltarea de noi bunuri și servicii. Probleme sociale adresate cel mai frecvent de către de întreprinderile sociale la acest moment sunt: HIV/SIDA, persoanele cu handicap mental sau fizic, analfabetismul, abuzul de droguri etc.
- **Creează capital social pentru a veni în întâmpinarea dezvoltării sociale și economice durabile.**

² Murphy, P. J. (2004). *A logic for entrepreneurial discovery*. UMI/ProQuest Learning and Information Company

³ <http://www.forum.leaders.ro>, LEADERS FORUM 2006 Antreprenoriatul social - o soluție inovativă pentru problemele societății,

- **Promovează echitatea socială prin adresarea necesităților persoanelor dezavantajate.** Întreprinderile sociale adresează probleme sociale și încearcă să atingă impact continuu și sustenabil prin misiunea lor socială și nu prin maximizarea profitului.
- **Demonstrează un acut simț al responsabilității față de persoanele pe care le deserveșc și pentru consecințele acțiunilor întreprinse.** Pentru că legile pieței nu elimină automat procesele sociale ineficiente, antreprenorii sociali caută să se asigure că întreprinderile lor sunt întotdeauna, în primul rând, în beneficiul comunității. Aceasta presupune a încerca să-i înțeleagă, să estimeze corect nevoile și avantajele celor ce urmează să beneficieze de acțiunile lor, ceea ce de cele mai multe ori se traduce în strânse legături cu comunitățile pe care le servesc⁴.

2.2. Antreprenorul social

Ca indivizi, antreprenorii sociali joaca rolul unor agenți ai schimbării in sectorul social prin:

- adoptarea unei misiuni de a crea și susține valoarea socială (nu numai cea privată);
- identificarea și căutarea de noi oportunități pentru îndeplinirea acestei misiuni;
- implicarea într-un proces continuu de inovație, adaptare și învățare;
- acționarea într-o maniera îndrăzneță indiferent de resursele limitate de care dispun;

Antreprenorii sociali sunt reformatorii și cei care revoluționează mediul în care trăiesc având totodată o misiune socială. Ei căuta să facă schimbări sistematice și îmbunătățiri sustenabile, concentrându-se asupra adevăratelor cauze ale problemelor sociale mai degrabă decât să trateze simptom. **Fundamentală pentru un antreprenor social este misiunea socială pe care și-o asumă.** Aceasta misiune este ceea ce deosebește un antreprenor social de un antreprenor de afaceri sau chiar de o companie responsabilă social. Realizarea de profit sau deservirea nevoilor consumatorilor pot fi printre obiectivele unui antreprenor social, dar acestea sunt numai modalități de atingere a **scopului social, de realizarea de servicii sociale.** Dicționarul de Politici Sociale definește serviciile sociale ca fiind *instrumente de realizare a unor obiective sociale, de natură redistributivă, reprezentând acele servicii publice care au drept scop creșterea bunăstării sociale*. Servicii sociale definite de unii autori *reprezintă activitățile asistenților sociali sau ale altor profesioniști care ajută oamenii să prevină dependența, să consolideze relațiile de familie și să restabilească funcționarea socială a indivizilor, familiilor și comunităților*⁵.

Acolo unde majoritatea oamenilor vad probleme, antreprenorii sociali văd oportunități; în acțiunile lor, aceștia nu sunt îndemnați doar de percepția asupra unei nevoi sociale sau de compasiune, ci mai degrabă de viziunea de a îmbunătăți lucrurile și sunt determinați să pună în practica aceasta viziune. Antreprenoriatul social vine să completeze și să susțină activitatea asistenților sociali.

Cercetări comparative (Bernier, Estivill & Vaadou, 1997) cuprinzând șase țări (Austria, Belgia, Franța, Germania, Italia și Spania) au demonstrat că în ultimul deceniu, întreprinderile sociale au creat 300.000 de locuri de muncă, determinând integrarea persoanelor aflate într-o situație precară, precum și a celor cu dizabilități fizice, psihice și sociale. Studiul a mai demonstrat capacitatea inovatoare a acestora de a identifica noi nevoi, mecanisme de implicare și participare, forme de integrare intermediară sau permanentă, precum și adoptarea unei abordări orizontale (ocupare, sănătate, instruire, locuire).

Un alt studiu (GES-Fundația Macif, 1999), bazat pe monitorizarea a 33 de proiecte franceze și italiene coordonate de tineri pentru a crea noi locuri de muncă prin economia socială, a concluzionat că pe durata a doi ani, aceste proiecte au generat o medie de șase locuri de muncă

⁴ Jürgen Nagler - *Is social entrepreneurship important for economic development policies?*, University of new South Wales, Sydney, <http://www.business4good.org/>

⁵ Parker, 1987, p. 154

permanente, deși au beneficiat de măsurile de sprijinire a angajării tinerilor, adoptate în Franța în 1997. Din punct de vedere calitativ, s-au putut distinge: (1) proiecte care au fost nevoite să supraviețuiască de pe urma serviciilor pe care le-au livrat pe piață, păstrându-și, în același timp, obiectivul lor social; (2) proiecte care combinau furnizarea unor asemenea servicii cu venituri provenite din exterior și cu efortul de integrare a angajaților proprii, pentru care primeau subvenții din sectorul public; și (3) proiecte angajate în activități dintr-o anumită zonă din domeniul social, al mediului și din cel cultural și care aveau șanse reduse de a-și vinde serviciile.⁶

2.3.Întreprinderea socială – tipologii și caracteristici

2.3.1. Definirea întreprinderii sociale

O definiție simplificată a întreprinderii sociale plasează această entitate la intersecția sectorului de afaceri și sectorului non-profit tradițional, întreprinderea socială prezentându-se ca un hibrid. Schimbarea așteptărilor organizațiilor non-profit de a atinge un impact social de scară mai largă și în același timp să își diversifice sursele de finanțare a fost considerat ca factor major în apariția hibridului non-profit, parte pentru profit, parte non-profit. La această intersecție a sectorului de afaceri și non-profit tradițional se regăsesc întreprinderile sociale.

În unele cazuri, în care o afacere are în misiune și implicarea socială, dacă se regăsește alături de o organizație non-guvernamentală pe care să o susțină financiar, poate fi considerată întreprindere socială. Totuși, nu se califică drept întreprinderi sociale firmele care derulează activități de responsabilitate socială corporatistă, chiar dacă susțin financiar un ONG⁷.

Clasificarea întreprinderilor sociale se pot realiza după două criterii principale: după orientarea misiunii și după nivelul integrării programului social în activitatea comercială.

Din punct de vedere al orientării misiunii există trei categorii de întreprinderi sociale⁸:

1. Centrate pe misiune

Întreprinderea socială este creată pentru unicul motivul de a promova misiunea acesteia, utilizând un model de auto-finanțare. Un exemplu de acest tip de organizație îl reprezintă organizațiile care angajează persoane cu dizabilități sau instituții de microfinanțare.

Din punct de vedere al nivelului integrării programului social în activitatea comercială, programele sociale și activitățile de business sunt același lucru. Organizațiile non-guvernamentale creează întreprinderi sociale integrate în mod expres pentru scopuri legate de programe. Programele sociale sunt auto-finanțate prin activitățile întreprinderii și astfel, întreprinderea socială încadrată funcționează ca un program de sustenabilitate. Datorită misiunii lor, majoritatea întreprinderilor sociale sunt structurate ca și non-profituri pentru a se proteja împotriva modificării misiunii, dar pot apare ca și organizații pentru profit. Exemplu unei astfel de entități este prezentat în cadrul secțiunii următoare.(Asociația Integra România)

2. Asociată misiunii

Întreprinderea este asociată misiunii organizației sau serviciului social de bază. Acest tip de organizație se bazează pe calități sinergie, creând valoarea socială pentru programe și generând valoare economică pentru a susține financiar programele sociale și/sau cheltuielile operaționale.

În ceea ce privește nivelul integrării programului social în activitatea comercială, în acest model programele sociale se suprapun cu activitățile generatoare de profit, de cele mai multe ori împărțind costuri și resurse (modelul integrat). Organizațiile creează întreprinderi sociale ca mecanism pentru finanțare pentru a susține operațiunile non-profitului și activitățile legate misiunii.

⁶ CIARIS - *Participarea ca principiu strategic - Al treilea sector și economia socială*, http://www.ilo.org/ciaris/pages/romanian/tos/strprinc/particip/tx_princ/princp_1.htm

⁷ Kim Alter, *Social Enterprise Typology*, Virtue Ventures LLC, April 13, 2006, <http://www.virtueventures.com>

⁸ Kim Alter, *Social Enterprise Typology*, Virtue Ventures LLC, April 13, 2006, <http://www.virtueventures.com>

În multe cazuri, întreprinderea socială integrată extinde sau întărește misiunea organizației, dându-i posibilitatea să atingă un impact social mai mare. Un exemplu ar fi organizația Pentru Voi, din Timișoara, exemplu prezentat în secțiunea următoare.

3. Fără tangență cu misiunea

Întreprinderea socială nu este legată de misiunea organizației sau este menită să încurajeze altă misiune decât aceea de a genera venituri pentru programele lor sociale și costuri de operare. Întreprinderea socială poate funcționa într-o industrie care nu este legată de sectorul în care activează organizația non-profit mamă, profitul potențial rămâne motivația creării sale în vederea asigurării derulării activității asociației non-profit.

Modelul întreprinderii sociale fără tangență cu misiunea organizației corespunde unui model extern de întreprindere socială, din punct de vedere al nivelului integrării programelor sociale în activitate generatoare de profit. Acest model presupune că organizațiile non-profit creează întreprinderi sociale pentru a le finanța serviciile sociale și/sau costurile operaționale. Relația între activitățile generatoare de venit și programele sociale este de susținere, cea dintâi oferind finanțare nelimitată organizației non-profit părinte. Întreprinderile sociale externe de regulă nu au legătură cu misiunea organizației, activitățile generatoare de profit nu sunt obligate să promoveze misiunea organizației mai mult decât să genereze venituri pentru programele sociale sau costuri de operare. O întreprindere socială externă valoarea economică pentru a susține crearea de valoare.

Deoarece termenul de întreprindere socială nu este definit de lege în România, nu există nici un fel de statistică care să ofere informații cu referință la cele trei tipuri de întreprinderi. La acest moment, singurele categorii de entități care derulează activități de ordin social sunt furnizorii publici aparținând Ministerului Muncii și Solidarității Sociale din România și organizații non-guvernamentale. Datele existente pe site-ul MMSSF indica la finalul anului 2006 un număr de 1164 de furnizori acreditați de servicii sociale la nivelul întregii țări. Dintre aceștia 742 sunt furnizori privați și 422 publici⁹.

2.3.2. Sectoare de activitate și tipologia programelor

Organizațiile non-guvernamentale și întreprinderile sociale își derulează activitatea în diverse sectoare ale societății, lucrând spre dezvoltarea acestora. Aceste instituții menționate anterior se adresează cel mai adesea următoarelor sectoare:

- **Dezvoltare economică**
- **Conservarea mediului**
- **Bunăstare socială și dezvoltare a resurselor umane**
- **Conservarea valorilor artistice și culturale**
- **Sănătate**
- **Agricultură**
- **Educație**
- **Copii și tineri**
- **Servicii pentru vârstnici**
- **Democratizare și guvernare**

Pentru a atinge problemele cuprinse în sectoarele mai sus enumerate, este nevoie de programe care să încerce să găsească formulele cele mai bune de rezolvare a problemelor sociale. Câteva tipologii de programe mai des întâlnite ar fi:

- Programe focalizate pe crearea de **oportunități economice**, de slujbe remunerate corect, în diferite comunități țintă

⁹ Locul Și Rolul Organizațiilor Non-guvernamentale Pe Piața De Servicii Sociale din România, Fundația Pentru Dezvoltarea Societății Civile – Mai 2007

- Programe de **dezvoltare ale unei comunități** precum și **dezvoltare rurală**, prin identificarea de metode de sporire a bogăției comunității și reducere a șomajului
- Programe de **dezvoltare a unei piețe**, de facilitare de anumite bunuri și produse unor comunități marginalizate
- Programe de reducere a șomajului în rândul categoriilor sociale care sunt mai greu angajate datorită statutului de categorie defavorizată
- Programe de creștere a numărului de microîntreprinderi prin microfinanțare
- Programe pentru dezvoltare instituțională și organizațională.

O descriere a sectoarelor de activitate și a tipurilor de programe derulate nu ar fi completă fără o exemplificare a unor indicatori care pot măsura impactul întreprinderilor sociale:

Impact	Indicatori
Nivel salarial la un nivel de trai decent câștigat de muncitori cu venituri mici	Numărul acestui tip de salariu (inflația salarială minimă/costul vieții)
Abilități transferabile tehnice și funcționale învățate	X, Y, Y abilități dobândite la locul de muncă, aplicabile la slujbele P,Q,R,
Abilități „soft” dobândite	Creșterea funcționalității la locul de muncă
Acumulare de bogăție	Valoarea bunurilor acumulate (depozite bancare etc.)
Creșterea contribuțiilor la taxe datorate angajării	Totalul contribuabililor și valoarea taxelor colectate
Creșterea prosperității într-o comunitate datorită dezvoltării economice	Puterea de cumpărare a populației respective
Creșterea siguranței economice prin proprietate imobiliară	Numărul imobilelor cumpărate sau construite
Creșterea venitului per client	Venit net per client

Figura 1. - Exemple de indicatori ai impactului activității întreprinderilor sociale

2.4. Antreprenoriatul social și întreprinderile sociale în România

Antreprenoriatul social și economia socială încearcă să prindă contur și în România. Astfel, pentru că ONG-urile au cel mai important rol în furnizarea de servicii sociale (72% din furnizorii de servicii sociale acreditați din România sunt organizații non-guvernamentale), reprezentanții organizațiilor autohtone fac lobby ca organismele în cauză să devină independente financiar. Astfel, spun membrii Fundației pentru Dezvoltarea Societății Civile, majoritatea organizațiilor non-guvernamentale prestează servicii sociale și ar putea deveni întreprinderi sociale care să scoată profit, mai ales că cererea pe piața pentru acest tip de activități este foarte mare. Potrivit directorului executiv al FDSC, Ionuț Sibian, în România sunt aproximativ 45.000 de organizații non-guvernamentale, dar nici jumătate dintre acestea nu sunt active¹⁰.

Domeniile de activitate ale organizațiilor non-guvernamentale din România, conform Catalogului asociațiilor și fundațiilor, editat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, sunt: serviciile sociale, sănătatea, cultura, sport, mediu, afaceri, drepturile omului, educație, filantropie, cooperare internațională și religie. În mare parte organizațiile non-profit din România care asigură servicii sociale au fost sprijinite financiar de către organizații din străinătate.

Există totuși structuri asemănătoare întreprinderilor sociale, numite „unități protejate”, un tip de SRL-uri la care cel puțin 30% dintre angajați sunt persoane cu handicap. Numărul acestora

¹⁰ Gabriel Botezatu, *ONG-urile vor să devină întreprinderi sociale*, www.curierulnational.ro

este însă infim, numai 101 unități protejate, comparativ cu statele din Uniunea Europeană, unde întreprinderile sociale produc venituri anuale de sute de milioane de euro, iar numărul angajaților cu normă întreagă este de ordinul sutelor de mii. Țările cele mai dezvoltate la acest capitol sunt: Germania, cu 1.860.861 angajați cu normă întreagă, Marea Britanie (1.622.962), Franța (1.214.827), Italia (1.146.968), Spania (878.408) și Olanda (769.000)¹¹.

În măsura în care odată cu aderarea la Uniunea Europeană finanțatorii tradiționali au început să plece din România, organizațiile non-guvernamentale sunt forțate să se orienteze spre domenii generatoare de venituri, devine din ce în ce mai evidentă nevoia de reglementare legislativă al unor astfel de instituții. Potrivit legislației în vigoare, ONG-urile cu activitate economică sunt scutite de plata impozitului pe profit pentru veniturile de până la 15.000 de euro, iar pentru veniturile care depășesc aceasta suma sunt plătite impozite de 16 la sută. Astfel de sectoare de activitate, care pot contribui la incluziunea socială, s-au dezvoltat în mai multe țări europene, precum Italia, Franța sau Spania, guvernele acestor țări utilizându-le ca parte a programelor de măsuri active pe piața muncii și ca instrumente ale politicii sociale, având ca țintă populația dezavantajată.

Deci, cu o definiție clară a acestui concept de economie socială ce se realizează prin întreprinderi sociale și o serie de măsuri de susținere din partea guvernului României, antreprenoriatul social și-ar putea aduce contribuția atât la avuția națională, cât și la dezvoltarea componentei sociale.

Deși există încă incertitudini legate de legislație și terminologie, iar noi le numim generic organizații non-guvernamentale sau non-profit, în România activează întreprinderi sociale. Exemplele prezentate mai jos fac parte din categoria întreprinderilor sociale centrate pe misiune și sunt la acest moment modele de succes.

2.4.1. Asociația Integra România

Asociația Integra România este o organizație implicată în dezvoltare socio-economică, înființată ca organizație non-profit în anul 2000, având sediul în Oradea și o filială în Brașov. Integra România este membră a Integra Network, o rețea de organizații de dezvoltare socio-economică. Aceasta este activă în Centrul și Răsăritul Europei, având birouri în Slovacia, Bulgaria, Rusia și Serbia și un birou

Activitățile Integra România caută să vină în sprijinul dezvoltării societății civile, a democrației și a economiei de piață în România și în Estul Europei, prin următoarele inițiative

- Sprijinirea micilor întreprinzători care doresc să înceapă sau să extindă o mică afacere, prin **cursuri, credite, consultanță și facilitarea accesului la piață**
- Sprijinirea grupurilor marginalizate și defavorizate, prin oferirea de **educație antreprenorială și credite** pentru demararea sau extinderea unei afaceri, contribuind astfel la reducerea sărăciei
- Promovarea principiilor etice în afaceri și a conceptului de **responsabilitate socială** a companiilor.

Activitatea Integra România se bazează în principal pe microcredite. Începând cu anul 2000, Integra i-a sprijinit pe cei care nu au acces la credite pentru că prezintă un grad ridicat de risc sau nu au experiență, oferindu-le sprijinul financiar necesar. Creditele se acordă prin intermediul societății de microfinanțare Integra SA, instituție financiară nebanară. Oferta de credite cuprinde următoarele categorii

- **Credite pentru femei în stare de dificultate,**
- **Credite Micro,** pentru mici întreprinzători din zona urbană care doresc să înceapă sau să extindă o afacere și **Credite Micro Plus,** credite pentru afaceri mici se acordă numai persoanelor

¹¹ *Afacerea de un euro pe zi*, www.gandul.ro

juridice din zona urbană. Acestea se pot încadra în una din două categorii: afacere existentă sau + început

○ **Creditul Rural** acordat persoanelor din zone rurale care vor să înceapă sau să extindă o afacere în agricultură sau în alte domenii (comerț, servicii, mică producție), precum și persoane din zona urbană care au o afacere în agricultură, și **Creditul Rural Plus** având ca beneficiari persoane din zone rurale care vor să extindă o afacere în agricultură sau în alte domenii (comerț, servicii, mică producție), precum și persoane din zona urbană care au o afacere în agricultură.

Activitatea de creditare poate fi completată de serviciul de **consultanță** al organizației. Prin cursuri cu subiecte precum: întocmirea unui plan de afacere, marketing, publicitate, analiză financiară, analiza riscurilor.

Acces este cel mai nou program al Asociației și a fost inițiat tot pentru a reduce excluziunea socială și economică și a completa gama de servicii pe care le-o oferă clienților săi. Prin acest program, se oferă clienților noi piețe de desfacere și canale de distribuție pentru produsele lor, posibilități de network și cooperare cu alți întreprinzători, acces la informații și cunoștințe folositoare în domeniile în care activează, totul pentru a le crește eficiența și productivitatea. Magazinul Ten Senses, deschis în centrul Brașovului pe str. Diaconu Coresi nr.5, reprezintă unul dintre pașii concreți făcuți în atingerea obiectivelor amintite.

O scurtă privire asupra cifrelor legate de activitatea Integra România în cei șase ani de activitate vine ca un motiv de bucurie, care să dovedească faptul că întreprinderile sociale ar putea activa cu succes în România.

Date statistice (Iunie 2000 - Decembrie 2006)	
Cursuri	
Număr de persoane instruite	1,667
Număr de ore de consultanta	12,333
Impact	
Număr de afaceri nou create	182
Număr de afaceri existente sprijinite	356
Număr de locuri de munca create si susținute	2,934
Număr de persoane (membri ai familiilor) beneficiare ale programelor	8,565
Clienți care prezintă un anumit grad de risc	69%
Creditare	
Număr de împrumuturi acordate	881
Suma acordata in total	\$1.812.410
Număr de împrumuturi prescrise	27
Suma totala prescrisa	\$12.336,83

Figura 2 Date statistice (Iunie 2000 - Decembrie 2006) Asociația Integra, www.integra.ro

2.4.2.Fundația „Pentru Voi”

Este o organizație non-guvernamentală, care oferă servicii pe baze comunitare persoanelor cu dizabilități intelectuale în parteneriat cu Primăria Timișoara. Misiunea organizației este de promovarea unei politici sociale bazate pe respectarea drepturilor omului, a Regulilor Standard ale ONU privind egalizarea șanselor pentru persoanele cu dizabilități. *Misiunea este împărtășită de membrii fundației, este regăsită în diversele componente ale sistemului organizației, fiind un caz de organizație socială misionară.* Scopul activităților derulate de Pentru Voi îl reprezintă creșterea calității vieții pentru persoanele cu dizabilități intelectuale. De serviciile organizației beneficiază 140 de persoane adulte cu dizabilități intelectuale si familiile lor

În cadrul organizației „Pentru voi” persoanele cu dizabilități au șanse de reconversie profesională, dar și de includere socială pentru activitățile și serviciile prezentate în continuare

Ateliere

- **Atelier de tehnoredactare si multiplicare.** Se desfășoară activități în special în domeniul **tipăriturilor** se produc **broșuri** și **reviste**.
- **Croitorie-artizanat.** A rezultat din **comasarea a doua ateliere cu profil similar** .
- **Atelier de ambalaje.** Activitatea sa se bazează pe cele două contracte pe termen lung încheiate de *Pentru Voi*, unul cu o firmă de **ambalaje** și unul cu o **tipografie**.
- **Atelierul administrativ.** Este un **atelier nou** care grupează beneficiarii cu abilități fizice mai bune. Activitatea se compune din mici lucrări de **întreținere și reparații** necesare în centru, activității de transport, precum și activități preluate de la atelierul de ambalaje.
- **Grădinărit.** Cei 12 beneficiari care lucrează aici continuă **fertilizarea ecologică** cu gunoi de grajd; se are în vedere instruirea permanentă a beneficiarilor, astfel încât să fie familiarizați cu cât mai multe aspecte ale muncii în grădină.
- **Brutărie**

Atelierele funcționează pe **baze economice** , având încasări din vânzarea produselor manufacturate sau a serviciilor prestate, în ideea creșterii capacității de autofinanțare. Cheltuielile constau din materialele și echipamentele necesare activităților. Recompensele pentru cei ce lucrează în ateliere constau în ieșiri la cofetărie, Mc Donalds, cinema, muzee etc.

Angajare în muncă

În anul 2005, **21 de beneficiari** ai serviciului de angajare în munca sprijinită au avut locuri de munca obișnuite sau protejate. Modalitatea de încadrare este diferită. Astfel unii dintre beneficiari au fost încadrați pe o perioadă nedeterminată, cu carte de munca sau pe baza de contract, alții pe o perioadă de probă

DINA (Dezinstituționalizare, Integrare, Normalizare, Acum) și DINU (Dezinstituționalizare, Integrare, Normalizare, Urgent) DINA și DINU sunt servicii pe baze comunitare, de tip „locuință protejată”, care oferă condiții de viață normale pentru persoane cu dizabilități intelectuale, dar și cu posibilități de dezvoltare și integrare socială.

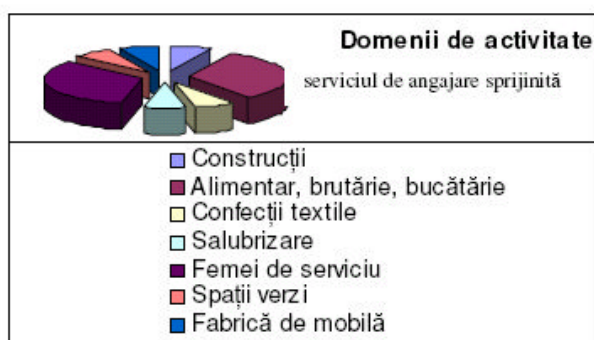

Figura 3- Domenii de activitatea beneficiarilor Pentru Voi

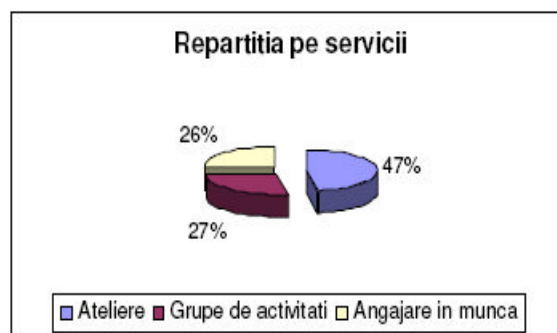

Figura 4- Repartiția beneficiarilor Pentru Voi pe servicii

Fundația Pentru Voi devine un al doilea exemplu de întreprindere socială de succes, dat fiind numărul mare de activități pe care le derulează și a unui număr destul de beneficiari în comunitate din Timișoara

3. Concluzii

Antreprenoriatul social aduce societății o serie de beneficii. Aceste beneficii pot fi extinse și la nivelul României, deși întreprinderile sociale sunt încă la început de drum. În continuare voi prezenta principalele avantaje pe care antreprenoriatul social și întreprinderile sociale le-ar aduce societății românești

În primul rând, încurajează activitatea de antreprenorat în rândul categoriilor defavorizate prin microcreditare, inclusiv la nivel rural. Potrivit unui studiu al Băncii Mondiale, peste 46% din români trăiau, în 2005, în zone rurale, în creștere față de nivelul din 1990, de 45,7%. Proporția este mult mai ridicată decât media înregistrată în statele cu venituri medii spre ridicate (în care se încadrează și România) și similară cu cea din țări precum Gambia, Camerun, Angola sau Jamaica. Pondere populatiei din zone rurale din România este una dintre cele mai ridicate din regiune est-europeană, peste cea din Bulgaria (30%), Ungaria (33,7%) sau Polonia (37,9%), dar sub media din Slovenia (49%) și Moldova (53,3%)¹².

Dezvoltarea microcreditării și a formării de microîntreprinderi, cu precădere la nivel rural ar contribui la reducerea migrării forței de muncă în țări străine la nivel rural și ar reduce impactul social negativ pe care această migrare o are asupra societății românești. În plus, întreprinderile sociale angajează specialiști, din domenii diverse de activitate. Aceasta ar contribui la reducerea numărului de absolvenți care ajung să își desfășoare activitatea într-un alt domeniu decât cel de specialitate și ar crea oportunități de angajare pentru cei care au trecut de o vârstă la care își pot găsi mai ușor un loc de muncă, expertiza lor fiind utilă unor astfel de organizații.

În al doilea rând, întreprinderile sociale activează pe lângă sau în interiorul unei organizații non-guvernamentale, în care voluntarii se află la baza activității. Pentru mulți studenți voluntariatul reprezintă un proces de învățare complementar activității academice, organizațiile non-guvernamentale sunt încă considerate un loc de învățare și de deprindere a unor abilităților soft. Deoarece doar 6% din populația României aparține unei organizații non-guvernamentale și doar 8% dintre romani au făcut vreodată voluntariat¹³, componenta financiară a derulării de activitate într-o întreprindere socială va putea motiva într-o anumită măsură activitatea de voluntariat. Apariția componentei antreprenoriale în cadrul organizațiilor non-guvernamentale va oferi mai multe posibilități de învățare, îi va introduce pe studenții „învățăcei” în lumea antreprenoriatului încă de pe parcursul vieții academice.

Aducerea în discuție a antreprenoriatului social și a importanței acestuia pentru organizațiile non-guvernamentale va deveni un semnal de alarmă pentru acestea. Deoarece o întreprindere socială presupune un plan de afaceri și activitatea prin mecanismele unei afaceri, ONG-urile vor încerca să devină sustenabile și generatoare de autofinanțare. Deși diversele metode de auto-finanțare sunt practicate în România de către organizațiile non-guvernamentale (cotizații, taxe pentru servicii, vânzare de produse, utilizarea activelor intangibile și tangibile sau alte strategii de investiții), ele nu sunt incluse de cele mai multe ori într-o strategie de dezvoltare sau auto-finanțare, practicându-se un procedeu al finanțării prin proiecte, o finanțare sporadică, doar pe baza succesului unor proiecte. Atingerea sustenabilității ONG-urilor va duce la creșterea credibilității în ochii multor finanțatori, creșterea co-finanțatorilor și redirectionarea unor fonduri care au fost până atunci alocate de către organismele de administrare locale și centrale ca finanțări spre alte nevoi.

Antreprenoriatul social „salvează” statul de la tratarea unor probleme sociale. Activitatea în diferite sectoare sociale presupun cunoștințe legate de problemele cu care se confruntă diversele segmente ale societății civile și un grad ridicat de responsabilitate. Cei ce activează în

¹²http://www.telegrafonline.ro/1176757200/articol/24959/ponderea_populatiei_rurale_din_romania_se_compara_cu_aceea_a_statelor_africane.html

¹³ <http://www.galasocietatiicivile.ro/index.php?menuid=28&detail=170>

domeniul antreprenoriatului social își însușesc această responsabilitate și devin mult mai buni cunoscători ale acestor sectoare. În acest fel se salvează bani, timp și resurse, iar problemele sunt adresate într-un mod profesionist, mai eficient și eficace decât la nivel de administrație, fie locală, fie centrală.

Vestea îmbucurătoare este că se înregistrează eforturi în susținerea conceptului de întreprindere socială în România. La nivel guvernamental se fac presiuni pentru reglementări legislative necesare definirii statutului și independenței financiare a întreprinderilor sociale. De asemenea organizația NESst, a lansat Competiția Întreprinderilor Sociale organizată împreună cu **LEADERS România** și **ABN AMRO** – ediția 2007, ce are ca scop sprijinirea dezvoltării întreprinderilor sociale în România. De la fondarea în Budapesta în 1997, NESsT a oferit suport financiar și de consultanță în afaceri la sute de întreprinderi sociale din 40 de țări. NESsT are filiale în Budapesta (Ungaria), Santiago (Chile), Lima (Peru) și California (USA). Alte instituții care susțin la acest moment dezvoltarea antreprenoriatului social în România sunt USAID – United States Agency for International Development; CEEtrust – Central Eastern European Trust și FDSC – Fundația pentru dezvoltarea societății civile.

Întreprinderile sociale stau la baza activității antreprenoriatului social, ce se regăsește la granița dintre domeniul social și al profitului. Antreprenoriatul social creează oportunități și relevă noi metode de a adresa probleme sociale în favoarea dezvoltării societății și a economiei. În țările dezvoltate acestea și-au dovedit utilitatea și succesul. În România, conștientizarea conceptului și a beneficiilor ce le aduce este la început. La acest moment, pentru societatea românească lucrează organizații non-guvernamentale, agenții și furnizori publici de servicii și întreprinderi, dar de cele mai multe ori separat. Crearea unei legături reale între acestea, va da naștere economiei sociale și în țara noastră.

Bibliografie

1. Peter Druker – *Innovation and entrepreneurship*, carte format electronic
2. Jürgen Nagler - *Is social entrepreneurship important for economic development policies?* , University of new South Wales, Sydney, <http://www.business4good.org/>
3. Murphy, P. J.-. *A logic for entrepreneurial discovery*, 2004, . UMI/ProQuest Learning and Information Company
4. David Bornstein, *How to Change the World: Social Entrepreneurs and the Power of New Ideas*, Oxford University Press (and others)
5. Joanna Mair, Jeffrey Robinson, and Kai Hockerts, *Social Entrepreneurship*], [Palgrave](#), 2006.
6. Sheila Kinkade, Christina Macy, [Our Time Is Now: Young People Changing the World](#), International Youth Foundation/Pearson Foundation
7. Kim Alter, *Social Enterprise Typology*, Virtue Ventures LLC, April 13, 2006, <http://www.virtueventures.com>
8. Jürgen Nagler - *Is social entrepreneurship important for economic development policies?* , University of new South Wales, Sydney, <http://www.business4good.org/>
9. *Locul Și Rolul Organizațiilor Non-guvernamentale Pe Piața De Servicii Sociale din România*, Fundația Pentru Dezvoltarea Societatii Civile – Mai 2007
10. www.integra.ro
11. www.pentruvoi.ro
12. www.wikipedia.com
13. www.nesst.ro
14. www.forum.leaders.ro